

6 Şubat 2023 Kahramanmaraş Depremi Sonrası Eğitimde Dayanıklılık: Tehditler ve Zorluklar

Özkan, Nil¹ <https://orcid.org/0000-0001-6237-5359>

Öz

Gönderi Tarihi
16.07.2024
Kabul Tarihi
14.12.2024
Anahtar Kelimeler
*Deprem, Eğitimde
Dayanıklılık, Doğal
Afet*

Bu çalışmanın amacı; 6 Şubat 2023 tarihinde Kahramanmaraş merkezli on ilde meydana gelen depremler sonrası bölgede görev yapan eğitim yöneticilerinin görüşleri temel alınarak edindikleri rolleri ve deneyimleri doğrultusunda eğitimde dayanıklılığı incelemek, eğitimin normalleştirici ve iyileştirici rolü kapsamında dayanıklılığın güçlendirilmesine ilişkin yenilikler ve öneriler geliştirmektir. Araştırma nitel araştırma kapsamında olup betimleyici durum çalışması ile desenlenmiştir. Araştırmaya katılım gösteren on eğitim yöneticisi kartopu örnekleme uygun olarak seçilmiş, veriler yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Verilerin çözümlenmesi için içerik analizi tekniğine başvurulmuştur. Araştırma sonucunda; deprem bölgesinde görev yapan eğitim yöneticilerinin deprem süreci ve sonrasında yaşadıkları sorunlar, karşılaştıkları zorluklar ve geliştirdikleri çözümler ile eğitimin doğal afetlere karşı dayanıklılığını arttırmaya yönelik öneri ve beklentileri ortaya koyulmuştur. Yaşanılan sorunlar temasında özellikle ekonomik, sosyal ve toplumsal anlamda önemli kayıpların yaşandığı, karşılaşılan sorunlara yönelik çözümler temasında uygulanan seferberlik ve alınan destek çalışmaları ön plana çıkmıştır. Çözüm önerileri ve beklentiler temasında ise hazırlayıcı ve önleyici çalışmalara ağırlık verilmesi gerektiği vurgulanmıştır.

Resilience in Education after the Kahramanmaraş Earthquake February 6, 2023: Threats and Challenges

Abstract

Received
16.07.2024
Accepted
14.12.2024
Key Words
*Earthquake,
Resilience in
Education, Natural
Disaster*

The purpose of this study is to examine resilience in education in line with their roles and experiences based on the opinions of education administrators working in the region after the earthquakes that occurred in ten provinces centred in Kahramanmaraş on February 6, 2023, and to develop innovations and suggestions for strengthening resilience within the scope of the normalising and healing role of education. The research is within the scope of qualitative research and is designed with descriptive case study. Ten educational administrators participating in the research were selected in accordance with snowball sampling, and the data were collected with a semi-structured interview form. Content analysis technique was used to analyse the data. As a result of the research; the problems experienced by the education administrators working in the earthquake zone during and after the earthquake, the difficulties they encountered and the solutions they developed, as well as their suggestions and expectations for increasing the resilience of education against natural disasters were revealed. In the theme of the problems experienced, it was emphasised that significant losses were experienced especially in economic, social and social terms, and in the theme of solutions to the problems encountered, the mobilisation and support activities applied and received came to the fore. In the theme of solution suggestions and expectations, it was emphasised that preparatory and preventive studies should be emphasised.

¹ Sorumlu Yazar: Özkan, Nil, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, kezban_2121@hotmail.com

GİRİŞ

Doğal afetler toplumda derin ve hassas yaralara yol açtığı gibi zamanlamaları ve yıkıcı gücündeki belirsizlik sebebiyle farklı özelliklere sahiptir. Özellikle depremler insanlık tarihinde çok büyük bir yok olma riski oluşturmaktadır (Zilio & Ampuero, 2023). Oluşan kitlesel etkiler nedeniyle deprem, her alanda baş gösteren bir zorluk içermektedir. Depremlerin önceden tahmin edilebilirliği kestirilemediği için dünyanın hiçbir yerinde herhangi bir direnç sistemi geliştirilememektedir (Erkal & Değerliyurt, 2009). Buna karşılık, depremin öngörülemesizliği ve kontrol edilemezliği sebebiyle oluşturacağı tehditleri ve olumsuzlukları hafifletmek amacıyla birçok önleyici çalışma yapılmaktadır (Dodlova vd., 2023). Bununla birlikte depremlerin ortaya çıkardığı problemlerin ortadan kaldırılmasına ilişkin yapılan çalışmalar, toplumun ve bireylerin uzun vadede aynı sorunları yaşamamasını engelleyebilmektedir. Ancak depremlerin oluşturduğu tahribat insan yaşamını etkilediği gibi ulaşım, tarım, eğitim, sağlık ve diğer sektörlerde çeşitli olumsuzluklara neden olmaktadır. Deprem, yıkıcı etkilerinin fazla olması sebebiyle genel olarak olumsuz algılanmaktadır (Partelow, 2021). Ancak uzun vadede eğitsel anlamda hem okullarda hem eğitimin kendisinde kalıcı değişim ve dönüşümlerin gerçekleştirilerek eğitimin güçlendirilmesi ve geliştirilmesi adına bir fırsat olarak değerlendirilmektedir. Örneğin doğal afet veya acil durumlar sonrası sistemsel olarak değişikliklerin yapılarak uzaktan veya hibrit eğitime geçilmesi (Castro, 2019) veya afet sonrasındaki okulların durumuna bakılarak gezici okullar veya prefabrik okullar (Özer, 2023) gibi farklı alternatiflerin uygulamaya konulmasıyla eğitim örgütlerinin sistemsel tıkanıklarla baş etme deneyimlerini güçlendirdiği belirtilmektedir. Bu kapsamda kaos kuramına göre yaşanan krizler veya acil durumlar, yarattığı düzensizlik ve derinleştirdiği kaos itibarıyla aşınma ve yıpranmalara sebep olabilmektedir (Yazgan, 2020). Eğitim açısından değerlendirildiğinde ise; eğitimin özellikle deprem gibi acil durumlarda iyileştirici ve normalleştirici etkisi göz önünde bulundurularak olumsuzluklara kıyasla pozitif dönümler alınabilmekte ve eğitimde dayanıklılığın sağlanabilmesi adına radikal değişimlerin yapılabilmesine olanak tanınmaktadır (Basnet, 2020).

İnsan yaşamını büyük ölçüde etkileyerek olumsuz sonuçlara neden olan doğal afetler, insan, mal ve can kaybı oluşturup hayatın her alandaki faaliyetleri durdurabilmekte veya kesintiye uğratabilmektedir. Ülkemiz de konumu ve coğrafik yapısı sebebiyle aktif fay hatları üzerinde yer almakta ve deprem ülkesi olarak anılmaktadır (Bilen & Polat, 2022). Son olarak 6 Şubat 2023 tarihinde Kahramanmaraş'ın Pazarcık ve Elbistan ilçelerinde meydana gelen 7,8 ve 7,7 şiddetindeki depremler 10 ili etkileyerek büyük yıkıma neden olmuştur (İTÜ, 2023). Her iki büyük deprem ve çok sayıda artçı sarsıntının ardından 50 binden fazla kişi yaşamını yitirmiş ve bölgede yaşayan 15 milyona yakın insan doğrudan etkilenmiştir (AFAD, 2023). Öyle ki 6 Şubat 2023 tarihinde Kahramanmaraş merkezli meydana gelen depremler, şiddeti ve kapsadığı alan itibarıyla “yüzyılın felaketi” veya eşi benzeri olmayan felaket olarak değerlendirilmektedir.

Ülkemizde meydana gelen deprem sonrası her alanda birçok tahribatla karşılaşmıştır. Eğitim açısından bakıldığında; Strateji ve Bütçe Başkanlığı tarafından yayınlanan rapora göre, 6 Şubat 2023 tarihinde 10 ili etkileyen Kahramanmaraş merkezli iki depremde toplam 72 okul binası yıkılmış, 504 okul ağır hasar, 331'i ise orta hasar almıştır. Bu okulların yeniden yapımı ve onarımı için ise toplam 39.690 milyar liralık bütçeye ihtiyaç olduğu belirtilmiştir. Belirli bir süre tüm ülke genelinde eğitime ara verilmiş, deprem bölgesindeki okulların hasar tespit raporlarına göre kademeli olarak eğitim ve öğretim faaliyetlerine başlanmıştır. Öğrencilerin ve öğretmenlerin eğitime erişiminin sağlanması ve bu yöndeki politikaların belirlenmesi amacıyla Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) bünyesinde kriz masası kurulmuş ve stratejik planlamalar yapılmıştır. Psikososyal destek eylem planı uygulamaya konularak ülke genelindeki tüm öğretmenlere deprem sonrası kriz yönetimi ve ruh sağlığı gibi konularda bilgilendirme programları başlatılmıştır. Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD) koordinasyonunda MEB Arama Kurtarma Birimi (AKUB) ekipleri kurulmuş ve oluşturulan

birimler deprem bölgesindeki arama kurtarma çalışmalarına katılmıştır. MEB bünyesindeki tüm pansiyonlar, öğretmenleri, misafirhane ve uygulama otelleri barınma ihtiyacı için hizmet vermiş, mobil mutfaklar kurulmuş, meslek liseleri acil ihtiyaç olan konteyner, çadır, uyku tulumu, gıda üretimi yapmaları için seferber edilmiştir. Bölgede bulunan çadır, konteyner ve prefabrik alanlar taşınabilir eğitim kapsamına alınmış, öğretmenler ve diğer eğitim personeline eğitime ara verilen zaman dilimindeki ek ders ücretlerinin alınması, izin ve tayin hakkı kullanmaları yönünde düzenlemeler yapılmıştır (Strateji ve Bütçe Başkanlığı, 2023).

Akbaba Altun'a göre (2005), depremlerin etkileri bireysel, toplumsal ve ulusal düzeyde meydana gelmektedir. Doğal afetler sonucu insanların ölümü veya yaralanması, kamu alt yapısının zarar görmesi, sosyal, ekonomik kayıplar ve tüm toplumu etkileyen travmatik, psikolojik olaylar şeklinde oluşan olumsuzluklar, iyi olma halini etkileyen unsurlar olarak görülmektedir. Doğal afetlerin ardından okullar, hızlı bir şekilde yeniden yapılanmaya ve normale dönüştürülen çalışmaların ön safhalarında yer almaktadır. Bu nedenle okullar, toplumun ve savunmasız grupta yer alan çocukların istikrarlı ve güvenli bir şekilde iyileşmesini sağlayan kilit faktörlerdendir (Mutch, 2014).

Yaşanan afetler ve acil durumlar sonucunda yaşamın normale döndürülmesi açısından hem yerel hem uluslararası kurum ve kuruluşlar büyük çaba göstermektedir. Nitekim UNESCO, UNICEF ve BM başta eğitim olmak üzere her alanda çözüm üretmeye çalışmaktadır. Afetlerden sonra eğitim öğretim faaliyetlerinin devam etmesi amacıyla hükümetler, resmi kuruluşlar, sivil toplum kuruluşları ve özel sektör arasında birçok iş birliği yapılarak afetlerin yarattığı olumsuz etkiler ve hasar onarılmaya ve iyileştirilmeye çalışılmaktadır (Hassan vd., 2020). Nitekim son yaşanan depremde bu yönde benzer çalışmalar yapılarak kriz kurulları oluşturulmuş ve deprem bölgesini kapsayan bu kriz kurullarında MEB il müdürlüklerinin görevlendirilmesi yapılmış, bu kapsamda deneyimi olan il müdürleri de bölgeye sevk edilmiştir. Oluşturulan kriz kurullarında eğitim yöneticileri ve okul müdürleri de yer almış ve bu süreçte karşılaşılan sorunlara çözüm üretmekle birlikte eğitim-öğretim faaliyetlerini de sürdürmeye çalışmıştır (Özer vd., 2023). Geçmişte meydana gelen afetler değerlendirildiğinde; doğal afetlerin, yönetim konusunda engeller oluşturması ve afetlerden sonra okullarda afet yönetiminin standardize edilememesi nedeniyle eğitim yöneticileri, afet sürecini etkili yönetebilme konusunda yeni çerçeveler geliştirmekte ve toplumsal dayanıklılığı desteklemek amacıyla eğitim unsurunu, afetlerin uzun vadeli zararlarına karşı bir yol haritası olarak görmektedir (Le Brocque vd., 2017).

Depremin uzun vadeli etkisinin atlatılması ve eğitim yöneticilerinin genel refahının iyileştirilmesi konusunda istikrarın ve sürekliliğin sağlanması, normalleşme sürecine geçişte kolaylaştırıcı faktör olduğu gibi eğitimin onarıcı bir bileşeni olarak düşünülmektedir. Eğitimin ve eğitim yöneticilerinin doğal afetlerdeki kritik rolü gereği, bu araştırma 6 Şubat 2023 tarihli iki büyük depremin meydana geldiği 10 ilde, görev yapan eğitim yöneticilerinin deprem sürecinde ve sonrasında neler yaşadığını, ne gibi durumlarla karşılaştıklarını, birçok duruma çözüm getirme mücadelesi ve bu süreçte edindikleri deneyimleri kendi görüşleri doğrultusunda ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bu nedenle eğitim sürecinin aktif bir şekilde devam edebilmesi adına depremin, eğitim yöneticilerini nasıl ve ne ölçüde etkilediği ve afet durumları karşısında nasıl davrandıklarını öğrenmek ve araştırmak oldukça önemlidir. Nitekim literatür incelendiğinde, eğitim yöneticilerinin herhangi bir doğal afet veya travmatik olayların ardından kendilerinin de anlaşılmasına ihtiyaç olduğunu ve toparlanma sürecinde desteklenmeleri gerektiği görülmektedir (Seyle vd., 2013). Bu bağlamda araştırmadan elde edilecek veriler aracılığıyla eğitim yöneticilerinin gelecekteki doğal afetlerden depremlerle ilgili yönelecekleri politika, uygulama ve araştırmalara kaynaklık edeceği ve kendilerine hangi yönlerde destek verilmesi gerektiği ve bu yönde hangi çalışmaların yürütülebileceği konusunda yol gösterici

olması beklenmektedir. Dolayısıyla araştırmanın genel amacı, deprem bölgesinde görev yapan eğitim yöneticilerinin süreç içerisinde karşılaştıkları sorunlar, uyguladıkları çözümler ve sürece yönelik beklenti ve önerilerine ilişkin rollerinin ve deneyimlerinin incelenmesidir. Bu temel amaç doğrultusunda aşağıdaki alt problemlere cevap aranmıştır:

1. Depreminin meydana geldiği illerde görev yapan eğitim yöneticilerinin deprem sürecinde ve sonrasında yaşadığı sorunlar nelerdir?
2. Depreminin meydana geldiği illerde görev yapan eğitim yöneticilerinin deprem sürecinde ve sonrasında yaşadığı sorunlara buldukları çözümler nelerdir?
3. Depreminin meydana geldiği illerde görev yapan eğitim yöneticilerinin deprem sürecinde ve sonrasında yaşanan sorunların giderilmesi yönünde önerileri/istekleri nelerdir?

YÖNTEM

Araştırmanın Deseni

Nitel araştırmalar, problemleri, olayları ve durumları doğal bağlamlarında derinlemesine ve gerçekçi bir şekilde inceleyerek anlamaya çalışmakta ve konuları yorumlamak ve sorgulamak için ayrıntılı bir yaklaşım sunmaktadır (Maxwell, 2008). Bu bilgiler ışığında mevcut araştırma, eğitim yöneticilerinin deprem sürecinde yaşadıkları sorunları, kullandıkları çözüm stratejileri ve öneri/beklentilerine ilişkin görüşlerini, tecrübelerini ve algılarını ortaya koymak ve derinlemesine incelemek amacıyla nitel araştırma desenlerinden olgubilim deseni ile tasarlanmıştır. Bireylerin yaşamlarını ve deneyimlerini nasıl anlamlandırdıklarını inceleyen olgubilim, oluşan olgular ile bireylerin algıları arasındaki ilişkiyi ortaya koyan nitel araştırma desendir (Yıldırım & Şimşek, 2016). Çalışma, eğitim yöneticilerinin deprem süreciyle ilgili görüşlerini ve deneyimlerini yansıtan, olgubilim deseniyle tasarlanan nitel bir araştırmadır. Olgubilim deseni nitel araştırmalarda, kişilerin belirli bir olguyu deneyimlemesi sonucu ortaya çıkardığı anlamlara odaklanan bir tekniktir (Groenewald, 2004).

Çalışma Grubu

Mevcut araştırmanın çalışma grubunu Kahramanmaraş merkezli meydana gelen depremlerin etkilediği 10 ildeki kamu okullarında görev yapan eğitim yöneticileri oluşturmaktadır. Araştırmanın çalışma grubunun belirlenmesinde, depremin yıkıcı etkisiyle birlikte yaşanabilecek can kayıpları doğrultusunda eğitim yöneticilerinin deprem sürecinde aktif bulunmalarına ve görevlerine devam edip etmediklerine dikkat edilmiştir. Bu kıstasların sağlanmasıyla eğitim yöneticilerinden araştırmaya yönelik daha kapsamlı bilgi ve veri toplanması hedeflenmiştir. Eğitim yöneticilerinin süreç içerisinde ve sonrasında yaşanabilen durumlara yönelik zengin bilgi kaynağı olabilmeleri göz önünde bulundurularak kartopu örneklem yöntemi kullanılmıştır. Kartopu örnekleme; incelenecek probleme yönelik derin ve zengin bilgilere sahip olan bireylerin veya olguların araştırıldığı ve en çok bilgi sahibi olan kişilerin, kaynakların araştırmaya katılımıyla yeni bilgilerin edinilmeye çalışıldığı, verilerin derinliği ve doygunluğu açısından tekrarlı görüşmelerin yapılabildiği bir yöntemdir (Baltacı, 2018; Flick, 2014). Aynı zamanda çalışma grubunun oluşturulmasında maksimum çeşitlilik örneklem yöntemi de tercih edilmiş ve buna uygun olarak eğitim yöneticilerin farklı kademelerde, farklı okul türlerinde görev yapmasına ve farklı görev alanlarında bulunmasına dikkat edilmiştir. Maksimum çeşitlilik örneklemeyle çalışılan probleme yönelik taraf olabilecek tüm kişilerin çeşitliliği en üst seviyede yansıtılabilmektedir (Baltacı, 2018). Araştırmadaki katılımcılara gönüllülük esası özellikle vurgulanmış, katılımcıların kişisel bilgilerinin gizliliği amacıyla kodlar kullanılmış ve araştırmacıya olan güvenin sağlanmasıyla birlikte bir üst aşamadaki bilgi sahibi olan katılımcılara yönlendirilmesi yapılmıştır. Katılımcılara ait demografik bilgiler Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1

Demografik Bilgiler

Kod	Cinsiyet	Yaş	Kıdem	Görev	Kademe
Y1	Erkek	52	30	Okul Müdürü	Ortaokul
Y2	Erkek	48	25	Okul Müdürü	Lise
Y3	Erkek	45	21	Okul Müdürü	İlkokul
Y4	Erkek	40	18	Müdür Yard.	İlkokul
Y5	Erkek	34	11	Müdür Yard.	Ortaokul
Y6	Kadın	37	23	Müdür Yard.	Lise
Y7	Erkek	49	27	Eğitim Yöneticisi	İl MEM
Y8	Erkek	54	33	Eğitim Yöneticisi	İl MEM
Y9	Erkek	41	19	Eğitim Yöneticisi	İl MEM
Y10	Erkek	51	29	Eğitim Yöneticisi	İl MEM

Tablo 1’de görüldüğü gibi katılımcıların 1’i kadın 9’u erkek olup yaş ortalaması 45.1, kıdem ortalaması ise 23, 6 yıldır. Eğitim yöneticilerinin 3’ü okul müdürü, 3’ü müdür yardımcısı, 4’ü eğitim yöneticisi olarak görev yapmaktadır. Kademelerine göre 2’si ilkokul, 2’si ortaokul, 2’si lise, 4’ü İl Millî Eğitim Müdürlüğü’nde görev yapmaktadır.

Verilerin Toplanması

Araştırmada veriler görüşme tekniği ile elde edilmiştir. Literatür taraması yapıldıktan sonra alanında uzman akademisyenlerin de görüşü alınarak yarı yapılandırılmış görüşme formu düzenlenmiş ve formda, eğitim yöneticilerine deprem süreciyle ilgili yaşadıkları sorunları, karşılaştıkları sorunlara ilişkin kullandıkları çözümleri ve sürece yönelik önerileri/beklentileri açığa çıkaracak sorulara yer verilmiştir. Formda yer alan örnek sorulardan birkaçı “Eğitim yöneticisi olarak deprem sürecinde karşılaştığınız zorluklar nelerdir?” şeklindedir. Oluşturulan sorularla birlikte deprem süreci ve sonrasında eğitim yöneticilerinin süreçle ilgili algıları, rolleri ve deneyimleri ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi, konuşmanın akışını, devamlılığını sağlamada ve araştırılacak olguya dair kapsayıcı ve ayrıntılı bilgi ve yorumların elde edilebilmesine imkân sağlamaktadır (Merriam & Tisdell, 2015). Her katılımcıyla görev yaptıkları okullarda ve yıkımdan dolayı görevli oldukları çadır ve konteyner kentlerde görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Kurulan çadır ve konteyner kentlerle ilgili il Millî Eğitim Müdürlükleriyle iletişime geçilerek bilgi alınmıştır. Görüşmelere başlanmadan önce araştırmacı ilk olarak kendini tanıtarak çalışmanın amacı ve problem durumu hakkında bilgi vermiştir. Ardından verilerin bilimsel amaçlı toplandığı, elde edilen bilgilerin sadece bilimsel araştırma çerçevesinde kullanılacağı ve araştırmaya katılımın gönüllük esasına dayalı olup görüşme esnasında istenilen zamanda görüşmenin sonlandırma hakkına sahip olduklarıyla ilgili bilgi verilmiştir. Ayrıca yaşanan olağanüstü durum ve içinde bulunulan zorlu şartlar gereği hiçbir katılımcı görüşme esnasında ses kaydı alınmasını istememesi sonucu tüm görüşmeler araştırmacı tarafından yazılı olarak not edilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırmada görüşmeler ortalama 40-45 dakika sürmüş ve araştırmacı tarafından not alınmıştır. Verilerin çözümlenmesinde, açıklayıcı kavramları, nedensel bağları, yaşantıları ve ilişkili durumları ortaya koymak amacıyla içerik analizi kullanılmıştır (Saldana, 2019). Verilerin analizinde sırasıyla veriler anlamlı birimlere ayrılarak kod-kategori ve temalar düzenlenmiş, ardından bulgular tanımlanarak yorumlanmıştır. Araştırmada geçerlik ve güvenilirliği sağlamak

amacıyla oluşturulan kod-kategori ve temaların nitel araştırma yaklaşımında uzman akademisyenler aracılığıyla karşılaştırmalı analizi yapılmıştır. Yapılan karşılaştırma sonucu kodlayıcılar arasında tutarlılık test edilmiş, Miles ve Huberman (1994) tarafından önerilen ve kodlama güvenilirliğini sağlayan formül ($\text{Güvenirlik} = \frac{\text{Görüş Birliği} \times 100}{\text{Görüş Birliği} + \text{Görüş Ayrılığı}}$) kullanılmış ve (%93) hesaplanmıştır. Aynı zamanda Neuman'ın (2017) ölçütleri doğrultusunda; farklı özelliklere ve deneyimlere sahip katılımcılardan veri toplanarak veri kaynakları çeşitlendirilmiş, araştırmaya katılımın gönüllülük esasına dayalı olup istenilen zamanda reddetme olanaklarının bulunduğu belirtilerek araştırmacıya karşı güven duygusu, katılımcı dürüstlüğü sağlanmaya çalışılmış ve bulgular katılımcıların doğrudan söylemleriyle desteklenmiştir. Araştırmacının kendisinin de okul yönetici olması sebebiyle katılımcıların kendisine olan güven duygusu pekiştirilmiştir.

BULGULAR

Katılımcı görüşlerine dayalı olarak elde edilen verilerin analizi sonucunda “Yaşanılan sorunlar”, “Uygulanan çözümler” ile “Beklentiler ve Çözüm önerileri” temalarına ulaşılmıştır. Söz konusu temalara ve alt temalara ilişkin bulgular araştırmanın alt problemleri doğrultusunda sırasıyla verilmiştir.

Yaşanılan Sorunlara İlişkin Bulgular

Katılımcıların deprem sürecinde ve sonrasında yaşadıkları sorunlara ilişkin algıları ve görüşlerine ilişkin bulgular Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2

Yaşanılan Sorunlar

Tema	Alt Temalar	Kodlar
Yaşanılan Sorunlar	Güvenlik	Yağmalama ve hırsızlık Organize suç örgütlülüğü Fırsatçılık-stokçuluk Mahremiyet sorunu
	Ekonomik-sosyal-toplumsal kayıplar	Can ve mal kaybı Dezenformasyon-manipülasyon Yardım-enkaz kaldırma çalışmalarının yavaşlaması Toplumsal baskı-dışlanma Güven kaybı Temel ihtiyaçların karşılanamaması Göç
	Psikolojik-sağlık	Kontrolsüzlük, kargaşa Hijyen-sağlık problemi Psikolojik-davranış bozukluğu
	Teknik-yapısal	Yerel birimlerin zayıflığı Planlama-koordinasyon-organizasyon eksikliği Teknik bilgi eksikliği Suistimal, usulsüzlük Liyakatsızlık ve keyfi uygulamalar
	Eğitsel sorunlar	Öğretmen açığı ve sirkülasyon Öğretmen tayinleri Öğrenme kaybı

Tablo 2 (Devamı)...

Öğrenci sayısında azalma
Eğitim faaliyetlerinin aksaması
Tayinlerdeki katı şartlar

Tablo 2'ye göre yaşanan sorunlara ilişkin katılımcıların görüşleri “güvenlik”, “ekonomik-sosyal-toplumsal kayıplar”, “psikolojik-sağlık”, “teknik-yapısal”, “eğitsel” olmak üzere beş alt tema altında sunulmuştur. Güvenlik alt temasında katılımcılar; deprem süreci ve sonrasında hırsızlık ve yağmalama, organize suç örgütlülüğü, mahremiyet ve yardım dağıtımlarındaki fırsatçılık-stokçuluk sorunlarıyla karşılaştıklarını ifade etmektedir. Katılımcıların söz konusu alt temaya ilişkin görüşlerinin bazıları şu şekildedir:

Hem evlerimiz hem dükkânlarımız varlığımızda da yokluğumuzda da yağmalandı. Şehrimize çok sayıda yabancı geldi ve organize bir şekilde hırsızlık olayları meydana geldi (Y1).

Eksikler ve ihtiyaçlar yetkililerce bildirilmesine rağmen amacına uygun yardımlar yapılamadı. İnsanlar gelen kimi yardımların eski olduğunu görünce kabul etmedi ve yenisine yöneldi, var olan yardımlar yerlere saçıldı, çöpe atıldı veya ihtiyaç olmayan yerlerde kullanıldı (Y2).

Çadır kentlerde hırsızlık ve güvenlik açığı çok fazlaydı maalesef. Mahremiyet konusunda da sıkıntılar yaşadık. Özellikle yabancı uyruklu ve mülteci olan gruplara hırsızlık ve mahremiyet konularında hiç derdimizi anlatamadık. Tuvalet, banyo konularında insanlar rahatsız ediliyordu ve alt yapı zaten zayıftı (Y4).

Yardım konusunda insanlarda “bir daha bulamam” korkusu vardı bu yüzden yardımların bir kısmı doğru insanlara gitmedi, yağmalamalar oldu (Y7).

Ekonomik-sosyal-toplumsal kayıplar alt temasında katılımcılar; depremden kaynaklı can ve mal kaybının yaşanmasının yanında deprem bölgesiyle ilgili basında doğru bilgi verilmediği, yardım çalışmalarının sekteye uğradığı, depremedeler üzerinde toplumsal baskının oluştuğu, çeşitli devlet kurumlarının da yıkılmasıyla birlikte afetlerle mücadelede görevli olan kuruluşlara güvenin zedelendiği, bölgenin ihtiyaçlarına yönelik iletişim kanallarında aksaklıklar yaşandığını belirtmiştir. Ayrıca deprem mağduru öğretmenlere yönelik diğer illerde farklı uygulamaların yaşandığı vurgulanmıştır. Söz konusu alt temaya yönelik katılımcıların dile getirdiği görüşleri aşağıdaki gibidir:

Yerel ve ulusal basında bilgi kirliliği ve manipülasyonlar çok yaşandı. Sahada görev alan yöneticilerle birlikte vali ve belediye başkanları da yardıma koşup ellerinden geleni yaptılar fakat sahada yaşananlar ile basına yansıyanlar çok farklı (Y1).

Mağdur insanlar ve şehrin kendisi bir süre sonra kendi haline bırakıldı, yardımlar kesildi, çalışmalar yavaşladı (Y2).

Bölgenin yaptığı seçim tercihleri eleştirildi, üzerine toplumsal baskı uygulandı. Mağdur insanlar aşağılanıp küçük düşürüldü. Bunlar hakkında cezai işlem uygulanamadı, birlik beraberlik ruhu zedelendi (Y2).

Şehirde AFAD merkezi ve şehir hastanesi bile büyük hasar gördü, üstelik fay hattı üzerine kurulu. Suistimal ve keyfi uygulamalar sebebiyle kurumların ve insanların AFAD ve diğer yardım kuruluşlarına güveni kalmadı (Y7).

Şehre resmi ziyaretler ve toplantılara gelecek olan önemli veya üst mercideki yetkililere olayların ve yaşananların tüm çıplaklığı gösterileceğine durumların iyi olduğu, en iyi çadırlar, iyi halde olan insanlar gösterildi (mağduriyet yaşanmamış gibi). Daire başkanları ve üst

mercilerle yapılan toplantılarda sorumlu üst mercilerdeki kişiler sanki her şey iyiymiş, her şey yolundaymış gibi konuşuyor ve kimse esas sorunlara değinmiyordu (Y10).

İl dışına göç eden insanlar için iller ve belediyeler arasında farklı uygulamalar vardı. Sahip çıkıldığı gibi dışlanmalarla da karşılaştık. Kendi akrabalarımızda bizzat yaşayanlar olduğu gibi öğretmenlerimiz de çok şikâyetçi oldular. Bir mülteci ve bir yabancı gibi davranıldı (Y10).

Psikolojik-sağlık alt temasında katılımcılar; deprem bölgesindeki şehirlerde genel olarak bir kontrolsüzlük ve davranış bozukluğu görüldüğü, hijyen ve sağlık problemlerinin yanı sıra öğretmenlerin depremden psikolojik olarak etkilendiğini ifade etmiştir. Katılımcılardan bazılarının bu alt temaya ilişkin görüşleri şu şekildedir:

Trafik, toplum, hastane, toplu taşıma vs. alanlarda kural tanımamazlık var. Henüz kimse tam olarak kendine gelemedi. Bu davranışlar kimi bilinçli kimi bilinçsizce yapılıyor (Y1).

Çadır kentlerde ve konteyner kentlerde oldukça hijyen problemi yaşadık. Toplu alan ve kalabalık olması sebebiyle enfeksiyona ve hastalıklara maruz kaldık (Y2).

Evi hiç hasar almayan öğretmenlerimiz bile evine korkudan giremiyor. İzinli öğretmenlerimiz de yaşadıkları travmalardan okula gelmek istemiyor (Y5).

Teknik-yapısal alt temasında katılımcılar; depreme müdahale ve depremi önleme konusunda yerelde sorumlu birimlerin yetersiz kaldığı, sorumlu birimlerin yetkilileri ile görevlendirilen yöneticiler arasında anlaşmazlık yaşandığı, AFAD bünyesinde plansızlık, organizasyon eksikliği ve koordinasyonsuzlukla birlikte profesyonel bireylerin sayıca eksik olduğu, yardım çalışmalarında usulsüzlüklerin yapıldığını vurgulamıştır. Bu alt temayla ilgili katılımcıların görüşleri şu şekildedir:

Arama-kurtarma-barınma-yardım gibi konularda yerel dinamikler çok zayıf. Dışardan gelen yardımlar ve gönüllüler olmasa ayağa kalkmamız çok zor olurdu (Y1).

Çadır kentlerin organizasyonunda AFAD yetkilileriyle çatışma yaşamaya başladık. Valilik onayımız olmasına rağmen yetkilerini ve görevlerini bize devretmek istemiyorlardı. Çünkü görevlendirilen kişileri ayak işlerinde kullanmak istiyorlar, organizasyon ve dağıtım işlerini vermek istemediler (Y2).

AFAD'da özellikle teknik bilgisi ve uzmanlığı olmayan kişi sayısı oldukça fazlaydı. Sahada, sayıca görevli çok ama iş yapılamıyor görev verilemiyor çünkü teknik bilgi ve uzmanlık yok (Y2).

Çadır kurulumu konusunda plansızlık nedeniyle tarım arazilerinde ve planlanmayan yerlerde çadır kentleri kuruldu. Mülk sahipleri ile AFAD yetkilileri karşı karşıya geldiler (Y4).

Her yardımın dağıtımında menfaat grupları iş ve işlemlere müdahale ediyordu. Özellikle Avrupa'dan gelen yardım turları yanlış yönlendirildi, ihtiyaç olan yerlere yardım gönderilemedi. Keyfi uygulamalar ve suiistimaller oldukça fazlaydı (Y5).

Suistimal ve keyfi uygulamalar sebebiyle kurumların ve insanların AFAD ve diğer yardım kuruluşlarına güveni kalmadı (Y8).

Eğitsel alt temasında katılımcılar; okullarda öğretmen ihtiyacının olduğu, gönüllü öğretmenlerde sirkülasyonun yüksek oranda yaşandığı ve öğretmen tayinlerinin katı şartlar taşıdığını dile getirmiştir. Özellikle öğrenciler açısından öğrenme kayıplarının yaşandığı, il dışına göç, nakil ve can kaybı sebebiyle öğrenci sayılarının azaldığı, eğitim-öğretim faaliyetlerinin aksadığı vurgulanmıştır. Bazı katılımcıların görüşleri aşağıdaki gibidir:

Öğretmen bulunamadığı için okullardaki kurslar sınava hazırlanan öğrenciler için açılmadı. Açılan yerlere yönlendirme yaptık fakat buradaki kurslarda da öğretmen sirkülasyonu çok yaşandı (Y2).

Tayin hakkı konusunda MEB bize sahip çıkmadı ve arkamızda durmadı. Eş ve çocuk kaybı dışında herhangi bir kıstas getirilmemesi bizleri çok zor durumda bıraktı (Y6).

Sınav hazırlığında olan öğrenciler için konu eksiklikleri çok fazla, ulaşabildiğimiz öğrenciler için özellikle daha fazla özen gösteriyoruz fakat öğrenci sayımız ve öğretmen sayımız çok eksik (Y9).

Uygulanan Çözümlere İlişkin Bulgular

Katılımcıların deprem sürecinde ve sonrasında yaşadıkları sorunlara ilişkin uygulanan çözümlerle ilgili görüş ve deneyimleriyle ilgili bulgular Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3

Uygulanan Çözümler

Tema	Alt Temalar	Kodlar
Uygulanan Çözümler	Okul yönetimi tarafından uygulanan çözümler	Dayanışma-seferberlik Psikososyal çalışmalar Okulların işlevselliği Eğitim-öğretim faaliyetlerinin sürdürülmesi
	Merkezi yönetim tarafından uygulanan çözümler	Görevlendirme/görev paylaşımı Tayin hakkı Ek ders-idari izin Gönüllü öğretmen Hayat boyu öğrenme faaliyetleri Taşınmalı eğitim Öğretmen atama
	Bireysel olarak uygulanan çözümler	Farklı alternatiflerde barınma Fedakârlık Gönüllü çalışma
	İl MEM tarafından uygulanan çözümler	AFAD'da görevlendirme Deprem raporlarının düzenlenmesi Organizasyonların yönetilmesi Doğru yönlendirme ve bilgilendirme

Tablo 3 incelendiğinde, yaşanan sorunlar karşısında uyguladıkları çözümlerle ilgili katılımcıların görüşleri “okul yönetimi tarafından uygulanan çözümler” “merkezi yönetim tarafından uygulanan çözümler”, “bireysel olarak uygulanan çözümler ” ve “İl Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından uygulanan çözümler” olmak üzere beş alt kategori altında toplandığı anlaşılmaktadır.

Okul yönetimi tarafından uygulanan çözümler alt temasında katılımcılar; okullardaki tüm eğitim personelinin seferber edildiği, normalleşme yönünde psikososyal çalışmaların yürütüldüğü ve okulların tam kapasite kullanıldığı, öğrenme kayıplarını gidermek için planlamaların yapıldığını belirtmiştir. Aynı zamanda normalleşme sürecinde eğitimin ayrı bir değer ve önem kazanmasına ilişkin bulgular ise dikkat çekicidir. Söz konusu alt temayla ilgili katılımcıların bazı görüşleri şu şekilde sıralanmıştır:

Okulumdaki tüm öğretmenler yokluğumda hem okula sahip çıktılar hem de zor durumda olan öğrencilerimizin tamamına yardım etmeye çalıştılar (Y1).

Okulların açılması normale dönüş için çok iyi oldu. Okulların sağlam olduğunu gören aileler ve öğrenciler güvenli bir şekilde katılım sağlıyorlar. Öğrencilerimiz için daha çok psikolojik ve psikososyal destek çalışmaları yürütüyoruz (Y6).

Okulumuz pansiyonlu okul olduğu için barınma konusunda kapasitemizin üzerinde hizmet verdik. Kullanılabilecek tüm odaları ve alanları açıp fazladan yatak koyarak daha fazla ihtiyaç sahibi insanlara hizmet vermeye çalıştık. Pansiyonumuzun dışında okulumuzdaki anasınıfları, derslik, atölye ve sınıflara da yataklar konuldu(Y6).

Özellikle bu depremlerde eğitimin nasıl bir ihtiyaç olduğunu çok daha iyi anladık. Hem insanlar hem yetkililer eğitimin faydalarını net bir şekilde gördü (Y4).

Öğrencilerimizin eğitim kayıplarını tekrar geri kazandırmaya yönelik yaz kursları ve telafi programları açacağız (Y5).

Ayrıca sağlam bulunan okullar dışında oluşturulan çadırlarda da eğitim faaliyetleri sürdürülmeye çalışılmıştır. Örneğin Şekil 1’de bir çadırkentte oluşturulan okul öncesi döneme ait eğitim faaliyetlerinin devam ettirilmeye çalışıldığı okul görülmektedir. Eğitimin devam ettirilmesi toplumun normalleşmesi yönünde atılan en önemli adımlardan biri olduğu söylenebilir.

Şekil 1

Deprem Bölgesinde Okul Öncesi Eğitim

Merkezi yönetim tarafından uygulanan çözümler alt temasında katılımcılar; tüm eğitim yöneticilerinin sahada görevlendirildiği, öğretmenlere yönelik tayin hakkı, ek ders ücreti ödenmesi, idari izin gibi konularda kolaylık sağlandığı, gönüllü öğretmenlerin sahada görevlendirildiği, hayat boyu öğrenme faaliyetlerinin düzenlendiği, MEB ve alt birimleri arasında seferberlik ve koordinasyonun sağlandığı, çadır ve konteyner kentlerdeki öğrencilerin

taşınabilir eğitim kapsamına alındığı ve öğretmen atamalarında bölgeye öncelik verildiğini belirtmiştir. Alt temaya ilişkin görüşler aşağıdaki gibidir:

Çadır ve konteyner kentlerde kurslar, etkinlikler yapıldı, insanlara meşgulliyet alanları oluşturuldu (Y4).

Okul öncesi kademesinde bulunan çocuklar için gezici okullar ve oyun alanları oluşturuldu. Sağlam olan meslek liselerinin il genelinde üretim yapılması sağlandı (Y7).

MEB dışında TYP (İŞKUR elemanı), valilik, emniyet kurumlarından çeşitli görevlendirmeler yapıldı (Y4).

Merkezi yönetim ve il Milli Eğitim Müdürlüklerinin iş birliği aracılığıyla deprem sonrası normalleşmenin hızlandırılması yönünde gerek çadırkent gerek konteyner kentlerde yetişkin bireylere yönelik yaşam boyu öğrenme faaliyetleri yürütülmüştür. Örneğin Şekil 2’de bir çadırkentte dikiş-nakiş, kuaförlük gibi alanlarda eğitim faaliyetlerinin yürütüldüğü ortam gösterilmektedir.

Şekil 2

Deprem Bölgesinde Hayat Boyu Öğrenme Faaliyetleri

Bireysel olarak uygulanan çözümler alt temasında katılımcılar; barınma ihtiyacının farklı alternatiflerle (araba, akraba, hasarlı evde oturma, il dışına göç vs.) karşılanmaya çalışıldığı, eğitim yöneticilerinin fedakârca davranarak görevlendirmenin yanında gönüllü olarak da çalıştıklarını vurgulamıştır. Söz konusu alt temaya ilişkin görüşler aşağıdaki gibi sıralanmıştır:

Ailelerimizi bırakıp sürekli bölgede bulunduk (Y2).

Deprem yaralarını sarma ve iyileştirme konularında MEB, yöneticiler ve öğretmenler üzerine düşenin fazlasını yaptılar (Y3).

Deprem sonrası eğitim yöneticileri bir yandan eğitim öğretim faaliyetlerini sürdürmeye devam ederken bir yandan da çadırkent, konteyner kentlerin yönetimini sürdürmek, yardım veya çadır dağıtım organizasyonlarını koordine etmek gibi alanlarda çalışarak faaliyet göstermişlerdir. Örneğin Şekil 3 ve Şekil 4'te eğitim yöneticilerinden bazılarının görevlendirildiği çadırkent ve yardım dağıtım işlemlerinin yürütüldüğü alanlardan birer örnek gösterilmektedir.

Şekil 3

Deprem Bölgesinde Yardım Dağıtım Alanı

Şekil 4.

Deprem Bölgesinde Eğitim Yöneticilerinin Görevlendirildiği Alanlara Ait Örnekler

İl MEM tarafından uygulanan çözümler alt kategorisinde katılımcılar; eğitim personelinin sahada görevlendirildiği, ihtiyaçlara yönelik raporların düzenlendiği ve basına bilgilendirme yapıldığını ifade etmiştir. Bazı katılımcıların görüşleri şu şekildedir:

AFAD'da başıboşluk, plansızlık, düzensizlik, keyfi uygulamalar olduğu için kurum personeli yerine kendi personelimizi her işe yönlendirdik (Y8).

Bakanlık tarafından bölgeye ziyaretler ve toplantılar yapıldı, daire başkanları iş ve işlemlerle ilgilendi. İl MEM olarak bakanlığımıza durumla ilgili rapor yazarak eksiklikleri ve şimdiye kadar yapılan iş ve işlemleri bildirdik (Y9).

Yerel ve ulusal basına davet edilerek yardım dağıtım yerlerini, yaptığımız çalışmalarını ve son durumun ne olduğuyla ilgili bilgiler verdik (Y7).

Beklentiler ve Çözüm Önerilerine İlişkin Bulgular

Bu tema, eğitim yöneticilerinin deprem sürecinde ve sonrasında yaşanan sorunların giderilmesine ilişkin beklentiler ve çözüm önerileriyle ilgili görüş ve değerlendirmeleriyle ilgili bulgular Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4

Beklentiler ve Çözüm Önerileri

Tema	Alt Temalar	Kodlar
Beklentiler ve Çözüm Önerileri	Alt yapı-donanım	TAMP planlarının revize edilmesi, güncellenmesi Vicdan ve ahlaki eğitimin verilmesi AFAD'ın kurumsallaştırılması, uzmanlaşma
	Hazırlayıcı ve önleyici çalışmalar	Deprem politikalarında sürdürülebilirlik Deprem olgusunun gündemde tutulması Deprem bilinci ve farkındalık çalışmalarının yapılması
	Mevzuat-yönetmelik ve yasalarla ilgili işlemler	Denetim-hesap verilebilirlik Cezai yaptırım
	Psikolojik-maddi destek	Yardımların ve yatırımların sürdürülmesi Barınma ihtiyacının karşılanması Bölgenin zorunlu hizmet kapsamına alınması Bölgedeki öğretmen devamlılığının sağlanması Öğretmenlere maddi-manevi teşviklerin verilmesi Değişime yönelik düşük beklenti ve inanç

Tablo 4'e göre beklentiler ve çözüm önerileriyle ilgili katılımcıların görüşleri "alt yapı-donanım" "hazırlayıcı ve önleyici çalışmalar", "mevzuat-yönetmelik ve yasalarla ilgili işlemler" ve "psikolojik-maddi destek-güvenlik" olmak üzere dört alt tema altında sunulmuştur.

Alt yapı-donanım alt temasında katılımcılar; TAMP (Türkiye Afet Mücadele Planı) planlarının yenilenmesi, bireylere ahlak ve vicdan yönünde bir eğitimin verilmesi, AFAD'da uzmanlaşmanın artırılarak kurumsallaştırılması gerektiğini açıklamaktadır. Bu önerilere yönelik görüşler aşağıdaki gibidir:

Türkiye genelinde TAMP planlarının yenilenmesi ve güncellenmesi gerekiyor. Her kurum kendi adına depremden bir ders çıkarmalı. Depremde AFAD binası bile ağır hasar alıyorsa gözden geçirilecek çok şey var! Resmi olarak insanların depremle ilgili önce ülke yönetimine, üst mercilere daha sonra ilgili kurum ve kuruluşlara güvenin sağlanması gerekir (Y8).

Ticari amaçtan ziyade insan hayatına odaklanılmalıdır, insanımıza önce vicdan ve ahlak dersi verilmelidir. Malzemededen, paradandan, inşaattan, vergiden çalma konuları ancak vicdani bir eğitimle çözülebilir (Y3).

AFAD'da gönüllülük kaldırılmalı. Uzmanlaşma ve profesyonelleşme üzerine kurulu bir kurum haline getirilmelidir (Y10).

Hazırlayıcı ve önleyici çalışmalar alt temasında katılımcılar; deprem politikalarının sürdürülebilirliğine ve depremin sürekli gündemde tutularak farkındalık çalışmalarının yapılması gerektiğini açıklamaktadır. Katılımcıların çözüm önerilerine yönelik görüşleri şu şekildedir:

Deprem ve afetlerle ilgili çözüm yollarının, uygulamaların, planlamalarının hükümetlere ve iktidarlara göre değişmemesi gerekiyor. Sürekliliğe ve istikrara dikkat edilmelidir (Y10).

Özellikle ülke yönetimi ve üst mercilerin gündeminden deprem hiç çıkmamalı (Y2).

Deprem eğitimleri ve bilinçlendirme konusunda seferberlik başlatılmalıdır (Y6).

Mevzuat-yönetmelik ve yasalarla ilgili işlemler alt temasında katılımcılar; yerel ve ilgili birimlerin denetiminde sürekliliğin sağlanması gerektiğini ifade etmektedir. Ayrıca depreme ilişkin yasa ve yönetmeliklerin güçlendirilerek suistimal, usulsüzlük ve keyfi uygulamalara karşı cezai yaptırımların uygulanması, ilgili tüm kurumlarda denetimin artırılarak hesap verilebilirliğin sağlanması gerektiğini belirtmektedir. Alt temayla ilgili önerilere yönelik katılımcıların görüşleri aşağıdaki gibi sıralanmıştır:

Belediyeler sürekli denetlenmeli, ranta ve fırsatçılığa izin verilmemeli (Y2).

Depremle ilgili kanunlar katılaştırılmalı, özellikle kanun boşluğu bırakmayıp usulsüzlüklere karşı yaptırımlar uygulanarak hesap verilebilirlik artırılmalıdır (Y9).

Psikolojik-maddi destek alt temasında katılımcılar; deprem bölgesinin kalkınması için yardım ve yatırımların sürdürülmesi, maddi kayıplarının giderilerek barınma probleminin kalıcı olarak çözülmesi, tüm bölgenin zorunlu hizmet kapsamına alınarak yönetici-öğretmen devamlılığının sağlanması doğrultusunda kendilerine maddi-manevi teşviklerin (hizmet puanı, maaş arttırımı, tazminat vs.) verilmesi gerektiğini ifade etmektedir. Bazı katılımcıların bu temaya ilişkin görüşleri aşağıdaki gibidir:

Deprem bölgesine daha çok yardımlar yapılmalı. Bölgenin ekonomik, toplumsal, ruhsal anlamda toparlanması için çalışmaların hızlandırılması gerekiyor (Y1).

Öğretmenlerimizden hala ev borcunu ödeyenler veya yeni ev alıp ödemeye başlayanlar vardı. Şu anda evler ya yıkık ya da orta/az hasarlı, öğretmen ise borçlu. Bu hususta öğretmenlerin borçlarının yapılandırılması, kredilerin veya taksitlerinin silinmesi gibi konularda MEB tarafından bankalarla veya ilgili kuruluşlarla iş birliği yapılarak kolaylık sağlanmalı (Y5).

Psikolojik-maddi destek alt temasında psikolojik boyutta değerlendirilen ve dikkat çeken bir bulguda ise deprem konusunda değişime ilişkin inancın ve beklentinin olmadığı altı çizilmektedir. Özellikle bu yönde beklentinin değişmesi için önceki afetlere kıyasla her boyutta kayıpların azaltılması yönünde çeşitli çalışmaların uygulamaya konulması gerektiği ifade edilmektedir. Alt temaya ilişkin katılımcıların bazı görüşleri şu şekildedir:

Kayırmacılık, liyakatsizlik, usulsüzlük gibi konuların bile artık konuşulmaması gerekiyor. Hala bu durumlar konuşuluyorsa önceki depremlerden ve afetlerden ders

çıkarılmadığına işaret ediyor demektir. Değişimin olacağına ve önlemlerin alınacağına inancımız hiç yok. Her geçen gün kayıplarımız daha da artıyor (Y6).

SONUÇ VE TARTIŞMA

Araştırmadan elde edilen bulgular okul ve eğitim yöneticilerinin deprem sürecinde ve sonrasında yaşadıkları sorunlar, bu sorunlara geliştirdikleri çözümler ve ortaya çıkan sorunların giderilmesi yönündeki beklentileri ve çözüm önerileri olmak üzere üç başlık altında toplanmıştır. Deprem bölgesinde yaşanan sorunlarla ilgili yöneticiler; yağmalama, hırsızlık, organize suç örgütlülüğü, temel ihtiyaçları karşılama noktasında fırsatçılık ve stokçuluk durumlarıyla karşılaştıkları belirtilmiştir. Literatürdeki araştırmalara bakıldığında, deprem süreci ve sonrasında örgütsel suç oranlarının ve yağmacılık faaliyetlerinin arttığı, depremin yaşandığı illerde yabancı grupların çoğalarak depremedelere yönelik yapılan yardımların doğru ve ihtiyaç olan yerlere kıyasla yanlış yönlendirildiği öne sürülmektedir (Barsky vd., 2006; Frailing & Harper, 2017; Paudel & Ryu, 2018;). Mevcut araştırmada da hem okul hem eğitim yöneticilerinin birer depremede olarak aynı sorunlara maruz kalması yaşanan sorunun toplumsal olduğunu göstermekle birlikte mevcut kaynakların kıtlığını, resmî kurumların koruyucu eline olan gereksinimi de ön plana çıkarmaktadır.

Depremi etki alanının geniş ve yıkıcı etkisinin yüksek olması sebebiyle katılımcılar ekonomik, sosyal ve toplumsal anlamda kayıplar yaşadıklarını dile getirmiştir. Özellikle temel ihtiyaçların karşılanamaması, can ve mal kayıplarının oldukça yüksek olması gerek resmi ve özel kurumlar gerek sivil toplum örgütleri ve yardım kuruluşları tarafından yapılan yardımların bu gereksinimlere katkıda bulunmasının yanı sıra yaşanan kaos ve tahribatın büyük olmasından kaynaklı eksikliklerin ve mağduriyetlerin ortaya çıktığı anlaşılmaktadır. Öte yandan depremin hemen yaşanmasının ardından yardımların hızlı bir şekilde bölgeye ulaştırılmasıyla birlikte ihtiyaçların kendini tekrar etmesi ve yardım faaliyetlerinin azalması bu tür afetlerde yardımların sürdürülebilirliğinin (Yeon vd., 2020) kritik öneme sahip olduğunu kanıtlamaktadır. Depremi etki alanının geniş olması ve alt yapı çalışmalarının yetersizliği sebebiyle yıkım gören resmî kurumlara karşı bir güven kaybının olduğu görülse de ihtiyaçların karşılanması noktasında sağlam olan kamu kurumları tarafından sosyal destek sağlandığı anlaşılmaktadır. Depremi bir afet olma riskine karşı önleyici ve hazırlayıcı çalışmaların yetersizliği ve depremin sadece bir fiziki bir olay gibi düşünülerek sosyal-toplumsal boyuttaki etkilerine (Basnet, 2020) bakılmaksızın kriz yönetimi, sivil toplum ve politika bağlamında eksiklikleri sebebiyle ülke gündeminin hızlıca değiştiği söylenebilir. Nitekim katılımcılar tarafından depremin sıklıkla yaşandığı bir ülke olarak deprem gerçeğinin ülke gündeminde sürekli olması ve bu yönde devlet politikaları geliştirilmesi gerektiği belirtilmiştir. Deprem sonrası bölgeye çeşitli ziyaretler yapılarak depremin etkileri ve sonuçlarının yerinde gözlemlenmesi ve depremi yönetim sürecinin izlenmesi sağlanmaya çalışılsa da medya ve sosyal medya tarafından oluşturulan bilgi kirliliğine maruz kaldığı anlaşılmaktadır. Yardımlara erişim, ulaşımın sağlanması, çeşitli organizasyonların gerçekleştirilmesi ve bilgiyi yayma ve kullanma noktasında medyanın olumlu etkisiyle birlikte yanlış bilgi aktarımı, olayları çarpıtma, “mış” gibi yapma, olumlu gösterme (Amiresmaili vd., 2021) gibi olumsuz yönleri de bulunmaktadır.

Katılımcıların deprem sonrası maruz kaldıkları tepkiler ve yaşadıkları travmatize olaylar sebebiyle psikolojik sorunlar ve sağlık sorunları yaşadıkları görülmektedir. Literatür incelendiğinde depremlerle birlikte yaşanan can ve mal kayıplarının bireylerde; stres, kaygı bozukluğu, davranışsal bozukluklar, çeşitli travmalar ve şok etkisi yarattığı belirtilmektedir (Wang & Liu, 2012). Aynı zamanda bölgedeki gerek eğitim yöneticilerin gerek öğretmenlerin göç ettikleri farklı yerlerde maruz kaldıkları toplumsal baskı ve dışlanma da psikolojik sorunların yaşanmasında etkileyici olabilmektedir. Özellikle göç sonrası yaşanan sosyal uyum problemleri, kültürel-ekonomik sorunlar, aidiyet duygusunun oluşmaması, yabancılık ve

yalnızlık (Frankenberg vd., 2013) gibi durumlar yaşanabilecek zorluklar arasında söylenebilir. Öte yandan teknik ve alt yapı yetersizliği, hazırlayıcı-önleyici çalışmaların eksikliği, suistimal ve usulsüzlükler, zayıf deprem bilinci ve farkındalığı sebebiyle eğitim yöneticileri görevlendirildikleri alanlarda müdahale ve risk azaltma çalışmalarında zorluklar yaşamışlardır. Merkezi yönetim nedeniyle yerel birimlerin zayıf kalması (Chen vd., 2017) ve acil müdahale, organizasyon, koordinasyon, planlama gibi alanlarda eğitim yöneticilerinin ilgili birimlerle bürokrasi sorunu yaşadığı söylenebilir. İhtiyaçlar, müdahale, destek ve organizasyonun entegrasyonu konusunda özellikle eğitim yöneticilerinin ilgili birimlere yönelik plansızlık ve dağıtım biçimlerinde çatışma yaşadığı düşünülebilir.

Depremden sonraki süreçte yaşanan sorunlara ilişkin okul yönetimi, merkezi yönetim, bireysel ve il MEM tarafından uygulanan çözümlere değinilmiştir. Merkezi yönetim tarafından eğitim yöneticilerinin sahada görevlendirilmesi sebebiyle okul yönetimi ve öğretmenlerce okullarda seferberlik başlatılarak hem eğitim-öğretim çalışmaları sürdürülmeye çalışılmış hem de öğrencilere psikososyal destek sağlanmaya çalışılmıştır. Bu noktada eğitimin deprem gibi bir afette normalleştirici ve iyileştirici etkisi (Rodgers vd., 2021) de göz önünde bulundurularak eğitim yöneticilerinin afetten kurtulduktan sonra duygusal durumlarını bir kenara bırakarak müdahale, destek, eğitim konularında fiziksel ve psikososyal yardımda bulunmaları oldukça önemlidir. Ayrıca yaşanan travmatik sonuçlar, deformasyonlar ve kayıplar sonrası eğitimde fırsat eşitliğinde, okul ikliminde ve okulun etkililiğinde yeniden yapılanmaya ihtiyaç duyulduğu söylenebilir. Nitekim alanyazında da deprem sonrası yaşanan krizlerin iyi yönetilmediği takdirde okullarda olumsuz sonuçlar doğurabileceği, buna yönelik esnek planlamaların yapılması ve okulların bürokrasiyle işletilmesine karşılık değişim ve dönüşümleri kucaklayarak (Özkan & Göktürk, 2023) acil ve afet durumlarının kazandırdığı yeni bakış açısıyla yönetilmesi gerektiği belirtilmektedir (Sapkota & Neupane, 2021). Merkezi yönetim tarafından uygulanan çözümlere bakıldığında MEB ve ilgili alt birimleri arasında koordinasyon sağlanarak seferberlik başlatıldığı, eğitim-öğretim faaliyetlerinde, öğretmen özlük haklarında iyileştirici ve fiziki, insani boyutta destek çalışmalarının yürütüldüğü anlaşılmaktadır. Eğitimin özellikle bireysel ve toplumsal dayanıklılığı artırma (Özkan & Toker Gökçe, 2024), günlük yaşam rutinini yeniden sağlama, sosyal refahı iyileştirme konusundaki belirleyici rolü gereği afetlerin yıkıcı etkileri en aza indirgenebileceği söylenebilir. Bireysel anlamda uygulanan çözümlerle birlikte eğitim yöneticileri, kayıplarıyla birlikte yaşadıkları psikolojik ve duygusal bozulmaların yanında hem uygulama sahasında hem de eğitim-öğretim faaliyetlerinde aktif rol alarak büyük fedakarlıklarda buldukları görülmektedir. Bu durumda eğitim yöneticilerinin afetlerin yıkıcı etkisi ve tahribatlarına karşı toplumsal dayanışmada oldukça işlevsel oldukları düşünülebilir. İl MEM tarafından eğitim yöneticileriyle birlikte üretim, dağıtım, insani destek ve eğitim hizmetlerinin sağlanması yönünde çözümler uygulanmıştır. Psikososyal destek gruplarının kurularak çadır kent ve konteynerlerde eğitimin sürdürülmesi; güvenli bir eğitim ortamı yaratma, yüz yüze eğitime geçişi hızlandırma, eğitim kayıplarını en aza indirme ve eğitime erişimin önündeki engelleri kaldırma noktasında oldukça önem kazanmaktadır. Aynı zamanda deprem sonrası yaşam boyu öğrenme faaliyetleriyle (Kaur & Kang, 2021) birlikte bireylerin yaşam kalitesinin iyileştirilmesi, ekonomiye katkıda bulunma, refah sağlama ve yeni beceri edinmelerini sağlayabilir.

Deprem sürecinde ve sonrasında yaşanan sorunların giderilmesi yönünde katılımcıların beklentilerine ve çözüm önerilerine bakıldığında; alt yapı ve donanım olarak iyileştirmelerin yapılması, gerekli dönüşüm ve değişimlerin yapılması gerektiği belirtilmektedir. Özellikle ülkemizde her resmi kurum tarafından yapılması gereken afetle mücadele planlarının güncellenmesi gerektiğiyle ilgili beklenti oldukça elzemdir. Toplumların en savunmasız gruplarını oluşturan çocukların eğitim gördüğü kurumlarda afet mücadele planlarının günümüz şartlarına uygun olması ve etkili bir afet yönetiminin gerçekleştirilmesi (İrdem & Mert, 2023)

deprem gibi bir doğal afetin öngörülemezliği karşısında minimum standartları ve alınabilecek önlemleri sağlayarak belirsizlikleri azaltabilir. Aynı zamanda her afetin benzersiz olması nedeniyle risklerin azaltılması yönünde eğitim sistemlerinin de daha dirençli hale getirilmesi sağlanabilir. Depreme karşı hazırlayıcı ve önleyici çalışmalar bağlamında; depremle ilgili politikaların geliştirilmesi ve yerel birimlerin bu konuda daha güçlendirilmesi gerektiğine değinilmiştir. Bunun yanında depreme karşı gerekli hazırlıkların başında eğitim geldiği, bilinç ve farkındalık uygulamalarının yapılması gerekliliği ön planda tutulmuştur. Nitekim daha önceki yaşanan depremlerde bireylerin afetle nasıl mücadele edecekleri konusunda hem deneyiminin hem de bilgisinin eksik olması afet bilincinin önemini ortaya koymaktadır (Gümüş Şekerci vd., 2023). Ayrıca suistimal, usulsüzlük ve keyfi uygulamalara karşı mevzuat, yönetmelik ve yasaların güçlendirilmesiyle yapılan uygulamalarda denetim ve hesap verilebilirliğin artırılması sağlanabilir.

Öneriler

Deprem süreci ve sonrasında normalleşme sürecinde aktif rol alan eğitim yöneticileri için psikolojik ve manevi destek olası tehditlere karşı güvenlik duygusunu sağlayan okul ortamları ve eğitimi hayata geçirmek adına oldukça önemlidir. Süreç içerisinde eğitim yöneticilerinin de birer depremlerde olduğu düşünülerek kendilerine hem maddi hem de psikososyal desteğin (Kunii vd., 2022) sağlanarak kriz dönemlerinde kurtarıcı etkisiyle birlikte zararın en asgari seviyeye indirgenmesi sağlanabilir. Diğer taraftan bölgede görev yapmaya devam eden eğitim yöneticileri ve öğretmenlere hizmet puanı, maaş arttırımı veya tazminat gibi maddi teşviklerin yapılması beklentisiyle yönetici-öğretmen sürekliliği sağlanabileceği (Arslan, 2023) gibi maddi gereksinimlerin karşılanmasıyla ekonomik olarak kalıcı sonuçlar üretilip eğitim üzerindeki öğretmen-yönetici etkililiği, verimliliği ve öğretmen refahı arttırılabilir. Farklı bir bulguda ise deprem ile ilgili beklentilerde değişimin ve dönüşümün olmayacağına olan inanç vurgulanmıştır. Depremden kaynaklı kaygıların ve sorunların çeşitlilik göstermesiyle birlikte (Tang vd., 2020), deprem kuşağında yer alan ülkemiz için mevcut politikaların yetersizliği, deprem hakikatının gündemden uzaklaşması, daha kapsayıcı projelere olan gereksinim, afetlerle mücadelede sürdürülebilirlikteki istikrarsızlık, bu inancın doğmasında etkili olduğu düşünülebilir. Mevcut çalışma depremin gerçekleşmesinin hemen ardından gerçekleştirilmeye çalışılması nedeniyle farklı araştırmalarda uzun vadede depremin eğitim yöneticileri ve öğretmenler üzerindeki psikolojik, sosyal ve toplumsal etkisi incelenebilir. Depremden kaynaklı ihtiyaçların karşılanması noktasında eğitim yöneticileri ve öğretmenlerin özlük hakları, eğitimdeki verimlilikleri ve performansı incelenebilir. Eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması açısından öğrenciler üzerinde deprem bölgesine yönelik çeşitli çalışmalar yapılabilir.

Destek ve Teşekkür

Yazarlar olarak, araştırmanın gerçekleştirilmesi sürecine yönelik herhangi bir destek ya da teşekkür beyanımız bulunmamaktadır.

Çatışma Beyanı

Araştırmanın yazarları olarak herhangi bir çıkar/çatışma beyanımız olmadığını ifade ederiz.

Yayın Etiği Beyanı

Bu araştırmanın planlanmasından uygulanmasına, verilerin toplanmasından verinin analizine kadar olan tüm süreçte "Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi" kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan "Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler" başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir. Çalışmanın yazım sürecinde bilimsel etik ve alıntı

kurallarına uyulmuş, toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmamış ve bu çalışma herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiştir.

KAYNAKÇA

- AFAD, (2023). <https://www.afad.gov.tr/kahramanmarasta-meydana-gelen-depremler-hk-basin-bulteni>19
- Akbaba Altun, S. (2005). Turkish school principals' earthquake experiences and reactions. *International Journal of Educational Management*, 19(4), 307-317.
- Amiresmaili, M., Zolala, F., Nekoei-Moghadam, M., Salavatian, S., Chashmyzdan, M., Soltani, A., & Savabi, J. (2021). Role of social media in earthquake: A systematic review. *Iran . Red . CrescentMed . J*, 23(5).
- Arslan, M. (2023). Okul müdürlerinin 6 Şubat Kahramanmaraş depremi sonrası okullarda karşılaştıkları sorunlar ve bu sorunlara ilişkin çözüm önerileri. *International Journal of Social Humanities Sciences Research*, 10(97), 1550-1559.
- Baltacı, A. (2018). Nitel araştırmalarda örnekleme yöntemleri ve örnek hacmi sorunsalı üzerine kavramsal bir inceleme. *BEÜ SBE Derg.*,7(1), 231-274.
- Barsky, L., Trainor, J., & Torres, M. (2006). Disaster realities in the aftermath of Hurricane Katrina: Revisiting the lootingmyth. University of Delaware Disaster Research Center, Quick Response Report.
- Basnet, B. K. (2020). Earthquake and its impacts on education: Aftermath Nepal quake 2015. *The European Educational Researcher*, 3(3), 101-118.
- Bilen, E. & Polat, M. (2022). Öğretmen adaylarının deprem farkındalığına ilişkin görüşleri. *Türk Deprem Araştırma Dergisi*, 4 (1) , 155-173 . DOI: 10.46464/tdad.1098199
- Castro, R. (2019). Blended learning in higher education: Trends and capabilities. *Education and Information Technologies*, 24(4), 2523-2546. <http://dx.doi.org/10.1007/s10639-019-09886-3>
- Chen, J., Li, W., Chen, W., & Zhang, S. (2017). Assessment of earthquake prevention and disaster reduction capability of county-level administrative units in Gansu Province. *Journal of Risk Analysis and Crisis Response*, 7(4).
- Dal Zilio, L., & Ampuero, J. P. (2023). Earthquake doublet in Turkey and Syria. *Communications Earth & Environment*, 4(1), 71.
- Dodlova, M., Carias, M. E., & Grimm, M. (2023). *The effects of the 2010 Haiti earthquake on children's nutrition and education* (No. 16195). IZA Discussion Papers.
- Erkal, T., & Değerliyurt, M. (2009). Türkiye'de afet yönetimi. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 14(22), 147-164.
- Flick, U. (2014). *An introduction to qualitative research*. Sage
- Frailing, K., & Harper, D. W. (2017). *Toward a criminology of disaster: Whatweknowandwhatweneedtofindout*. Springer.
- Frankenberg, E., Sikoki, B., Sumantri, C., Suriastini, W., & Thomas, D. (2013). Education, vulnerability, andresilienceafter a naturaldisaster. *EcologyandSociety: A Journal of Integrative Science for Resilience and Sustainability*, 18(2), 16.
- Groenewald, T. (2004). A phenomenological research design illustrated. *International Journal oOf Qualitative Methods*, 3(1), 42-55.
- Gümüş Şekerci, Y., Ayvazoğlu, G., & Çekiç, M. (2023). Üniversite öğrencilerinin temel afet bilinci ve farkındalık düzeylerinin saptanması. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 12 (1), 74-81.
- Hassan, E. M., Mahmoud, H. N., & Ellingwood, B. R. (2020). Resilience of school systems following severe earthquakes. *Earth'sfuture*, 8(10), e2020EF001518.
- İrdem, İ., & Mert, E. (2023). Deprem, dirençli kent ve acil afet yönetimi: Türkiye örneği. *Kamu Yönetimi ve Politikaları Dergisi*, 4(2), 241-276.
- İTÜ, (2023). 6 Şubat 2023: 04.17 Mw 7,8 Kahramanmaraş ve 13.24 Mw 7,7 Kahramanmaraş depremleri: Ön inceleme raporu. 2023_itu_deprem_on_raporu.pdf
- Kaur, A., & Kang, T. (2021). Natural disasters and children well-being: A ReviewStudy. *Disasterand Development*, 10, 65-79.
- Kunii, Y., Usukura, H., Otsuka, K., Maeda, M., Yabe, H., Takahashi, S., & Tomita, H. (2022). Lessons learned from psychosocial support and mental health surveys during the 10 years since the Great East Japan Earthquake: Establishin gevidence-based disaster psychiatry. *PsychiatryandClinicalNeurosciences*, 76(6), 212-221.
- Le Brocq, R., De Young, A., Montague, G., Pocock, S., March, S., Triggell, N., & Edgedy, J. (2017). Schools and natural disaster recovery: The unique and vital role of teachers and education professionals in maintaining students' mental health after natural disasters. *Journal of Psychologists and Counselors in Schools*, 27 (1), 1-23. doi:10.1017/jgc.2016.17
- Maxwell, J. A. (2008). Designing a qualitativestudy. *The SAGE handbook of appliedsocialresearchmethods*, 2, 214-253.
- Merriam, S.B., & Tisdell, J. E. (2015). *Qualitative research: A guide to design and implementation*. Jossey-Bass.
- Miles, M. B., andHuberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis (2nd Edition)*.Sage Publications.
- Mutch, C. (2014). The role of schools in disaster preparedness, response and recovery: What can we learn from the literature? *Pastoral Care in Education*, 32(1), 5-22.

- Neuman, L. W. (2017). *Toplumsal araştırma yöntemleri nitel ve nicel yaklaşımlar*. (S. Özge, Çev.). Yayıncısı.
- Özer, M. (2023). Education policy actions by the Ministry of National Education after the earthquake disaster on February 6, 2023 in Türkiye. *Bartın University Journal of Faculty of Education*, 12(2).
- Özer, M., Şensoy, S., & Suna, H. E. (2023, 4 Aralık). The impact of post-disaster education management for there covey of a region following the February 6 2023 earthquakes in Turkey. https://www.researchgate.net/profile/HSuna/publication/371159436_The_Impact_of_PostDisaster_Education_Management_for_the_Recovery_of_a_Region_following_the_February_6_2023_Earthquake_s_in_Turkiye/links/64765972a25e543829dfd6c2/The-Impact-of-Post-Disaster-Education-Management-for-the-Recovery-of-a-Region-following-the-February-6-2023-Earthquakes-in-Tuerkiye.pdf
- Özkan, N., & Göktürk, Ş. (2023). Mesleki ve teknik eğitim kurumlarında mesleki eğitim merkezi uygulamasının okul paydaşları açısından incelenmesi. *Ulusal Eğitim Dergisi*, 3(11), 2153-2175.
- Ozkan, N., & Toker-Gokce, A. (2024). Challenges, innovations and recommendations for strengthening educational resilience: The post-earthquake experiences of teachers in Kahramanmaraş region. *International Online Journal of Educational Sciences*, 16(3), 158-174.
- Partelow, S. (2021). Social capital and community disaster resilience: post-earthquake tourism recovery on Gili Trawangan, Indonesia. *Sustainability science*, 16(1), 203-220.
- Paudel, J., & Ryu, H. (2018). Natural disasters and human capital: The case of Nepal's earthquake. *World Development*, 111, 1-12.
- Rodgers, J., Hassan, W., Motter, C., & Thornley, J. (2021). Impacts of the 2018 M7. 1 Anchorage earthquake on schools. *Earthquake Spectra*, 37(3), 1849-1874.
- Saldana, J. (2019). *Nitel araştırmacılar için kodlama el kitabı*. (A. Tüfekci Akca, S. N. Şad, Çev.). Pegem Akademi.
- Sapkota, J. B., & Neupane, P. (2021). The academic impacts of 2015 Nepal earthquake: Evidence from two secondary schools in Sindhupalchok district. *Education Sciences*, 11(8), 371.
- Seyle, DC, Widyatmoko, CS, & Silver, RC (2013). Coping with natural disasters in Yogyakarta, Indonesia: A study on primary school teachers. *School Psychology International*, 34(4), 387-404.
- Strateji ve Bütçe Başkanlığı (2023, 20 Nisan). <https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2023/03/2023-Kahramanmaras-ve-Hatay-Depremleri-Raporu.pdf>
- Tang, W., Xu, D., & Xu, J. (2020). Impact of earthquake exposure, family adversity and peer problems on anxiety-related emotional disorders in adolescent survivors three years after the Ya'an earthquake. *Journal of Affective Disorders*, 273, 215-222.
- Wang, X., & Liu, K. (2012). Earthquake and mental health. *Post-Traumatic Stress Disorders in a Global Context*, 211-214.
- Yazgan, T. (2020). Eğitimde kaos teorisi kapsamında literatür araştırması. *Eclss International Online Conference Economics and Social Sciences*, 307-314.
- Yeon, D. H., Chung, J. B., & Im, D. H. (2020). The effects of earthquake experience on disaster education for children and teens. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(15), 5347.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Due to the high earthquake risk in our country, every earthquake that may occur will cause social, economic and societal destruction along with the loss of many property and lives. Due to the mass effects, earthquakes pose a challenge in every field (Erkal & Değerliyurt, 2009). As a matter of fact, the earthquakes that occurred in our country on February 6, 2023, centered in Kahramanmaraş, are considered as the "disaster of the century" or an unprecedented disaster in terms of their intensity and the area they cover.

According to the report published by the Strategy and Budget Directorate, in the two earthquakes centered in Kahramanmaraş that affected 10 provinces on February 6, 2023, a total of 72 school buildings were destroyed, 504 schools were severely damaged, and 331 were moderately damaged. It has been stated that a total budget of 39,690 billion liras is needed for the reconstruction and repair of these schools. In order to ensure students and teachers' access to education and to determine policies in this direction, a crisis desk was established within the Ministry of Education and strategic planning was made (Strategy and Budget Directorate,

2023). Educational administrators and school principals also took part in the crisis committees that were formed and tried to continue education and training activities while providing solutions to the problems encountered in this process (Özer et al., 2023).

The research aims to reveal what the education administrators working in the 10 provinces where the two major earthquakes occurred on February 6, 2023 experienced during and after the earthquake, what situations they encountered, their struggle to find solutions to many situations, and the experiences they gained in this process, in line with their own views. In line with the purpose of the research, answers were sought to the following sub-problems:

1. What are the problems experienced by education administrators working in the provinces where the earthquake occurred during and after the earthquake?
2. What are the solutions found by education administrators working in the provinces where the earthquake occurred to the problems they experienced during and after the earthquake?
3. What are the suggestions/requests of the education administrators working in the provinces where the earthquake occurred to solve the problems experienced during and after the earthquake?

Method

The research was designed with a case study, one of the qualitative research designs, in order to reveal and deeply examine the opinions, experiences and perceptions of education administrators regarding the problems they experienced during the earthquake, the solution strategies they used and their suggestions/expectations. The study group of the research consists of education administrators working in public schools in 10 provinces affected by the earthquakes centered in Kahramanmaraş. Snowball sampling method was used to determine the study group of the research. In the study, data were obtained by interview technique. After the literature review, a semi-structured interview form was prepared by taking the opinions of academicians who are experts in the field, and the form included questions about the problems experienced, the solutions applied, the suggestions and expectations for the process.

Findings

According to the findings obtained from the research, the theme of the problems experienced is presented under five subcategories: "security", "economic-social-social losses", "psychological-health", "technical-structural" and "educational" in line with the opinions of the participants.

Participants in the security subcategory; In the sub-category of theft and looting, organized crime, economic-social-social losses during and after the earthquake, it is stated that basic needs cannot be met due to financial inadequacies caused by the earthquake.

Participants in the psychological-health subcategory; In the cities in the earthquake zone, there is generally a lack of control, turmoil and chaos, as well as psychological and behavioral disorders; It emphasizes that, technically and structurally, preparatory work in earthquake response and earthquake prevention is insufficient and local units are weak. Participants in the educational subcategory; It is claimed that there is a need for teachers, there is a turnover in volunteer teachers, the number of students decreases due to migration out of the province, transfers and loss of life, and educational activities are disrupted.

In the theme of implemented solutions, the participants' opinions are presented under five subcategories: "solutions implemented by the school administration", "solutions implemented by the central administration", "solutions implemented individually", "physical-material-humanitarian support" and "solutions implemented by the provincial NED". Generally

speaking; it can be seen that the school administration provides educational activities, the central administration provides social and psychological support, individual temporary solutions, and the provincial national education directorates provide humanitarian support to ensure the sustainability of education.

The theme called Expectations and Suggestions consists of the opinions of the participants regarding the categories "infrastructure-hardware", "preparatory and preventive studies", "legislation-regulation and legal procedures" and "psychological-material support-security".

Conclusion and Discussion

When we look at the opinions of managers about the problems experienced in the earthquake zone, it is understood that they coincide with the studies in the literature. Studies suggest that organizational crime rates and looting activities increased during and after the earthquake, that foreign groups increased in the provinces where the earthquake occurred, and that the aid provided to earthquake victims was misdirected compared to the right and needed areas (Barsky et al., 2006; Frailing & Harper, 2017; Paudel & Ryu, 2018)

Although it is stated that the loss of life and property that occurred with the earthquake caused stress, anxiety disorder, behavioral disorders, various traumas and shock effects in individuals (Wang & Liu, 2012), the social pressure and exclusion that both education administrators and teachers in the region were exposed to in the different places they migrated to also caused psychological problems. It has been effective in solving problems. Situations such as social adaptation problems, cultural-economic problems, lack of a sense of belonging, foreignness and loneliness, especially after migration, can be said to be among the difficulties that may be experienced.

The solutions implemented by the school administration, central government, individual and provincial NED regarding the problems experienced in the period after the earthquake were mentioned. As education administrators were assigned to the field by the central government, mobilization was initiated in schools by the school administration and teachers, trying to continue education and training activities and providing psychosocial support to students. At this point, considering the normalizing and healing effect of education in a disaster such as an earthquake, it is very important that education administrators leave their emotional states aside after surviving the disaster and provide physical and psychosocial assistance in intervention, support and education.

When we look at the participants' expectations and solution suggestions for solving the problems experienced during and after the earthquake; It is stated that improvements should be made in terms of infrastructure and equipment, and necessary transformations and changes should be made. In institutions where children, who constitute the most vulnerable groups of societies, are educated, ensuring that disaster response plans are in line with today's conditions and implementing effective disaster management can reduce uncertainties by providing minimum standards and precautions that can be taken in the face of the unpredictability of a natural disaster such as an earthquake.

Suggestions

Psychological and moral support for educational administrators who take an active role in the normalisation process during and after the earthquake is very important in order to realise school environments and education that provide a sense of security against possible threats. Considering that education administrators are also earthquake survivors in the process, both financial and psychosocial support (Kunii et al., 2022) can be provided to them and the damage can be minimised with the saviour effect in crisis periods. On the other hand, with the

expectation of financial incentives such as service points, salary increase or compensation for educational administrators and teachers who continue to work in the region, administrator-teacher continuity can be ensured (Arslan, 2023), and by meeting the material needs, economically permanent results can be produced and teacher-administrator effectiveness, efficiency and teacher welfare can be increased. Since the current study was conducted immediately after the earthquake, the psychological, social and social effects of the earthquake on educational administrators and teachers can be examined in the long term in different studies. At the point of meeting the needs arising from the earthquake, the personal rights of educational administrators and teachers, their productivity and performance in education can be examined.